

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Федорець Л.М., аспірант

Уманський Державний Аграрний Університет

Проведено аналіз експортного потенціалу Черкаського регіону в сучасних умовах інтеграції України до Світового економічного простору, розглянуто організаційно-економічні основи розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

The analysis of export potential of the Chercassy region is conducted in the modern terms of integration of Ukraine to Outer economic space, considered organizationally-economic bases of development of foreign economic activity.

Ключові слова: експортний потенціал, зовнішньоекономічна діяльність, міжнародна торгівля, світовий ринок.

Key words: export potential, foreign economic activity, international trade, world market.

Актуальність теми. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності країни залежить від існуючих зовнішньоекономічних потенціалів регіонів, складовими яких є зовнішньоторговельні потенціали. У структурі зовнішньоторговельного виділяється потенціал експортування регіону, який одночасно є підсистемою експортного потенціалу країни.

Експортний потенціал регіону виступає як складна динамічна система, що містить в собі три підсистеми: внутрішній потенціал регіону, потенціалу експортних бар'єрів та потенціал зарубіжних ринків. Отже рівень розвитку

експортної діяльності країни залежить від наявних експортних потенціалів регіонів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій Проблеми експортного потенціалу регіону і його зовнішньоекономічної діяльності висвітлені в працях В.Д. Андріанова, М.Долішнього, М.І. Захматова, Є.Г. Кочетова, М.А. Кравця, А.С. Лисецького, А.А. Мальцева, Б.М. Мочалова, М.Панич, В.С. Яцкова та інших. Вони розглядають експортний потенціал регіонів України в економічному, ресурсному, об'єктному, господарсько-об'єктному та інших аспектах.

Виклад основного матеріалу.

Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків на сучасному етапі зумовлює необхідність дослідження експортного потенціалу регіону. Сутність експортного потенціалу регіону – це спроможність суспільного виробництва даного регіону виробляти та реалізовувати на світових товарних ринках конкурентоспроможні товари та послуги.

Зовнішня торгівля Черкаського регіону орієнтована на розвиток експорту. Провідна роль експортного потенціалу області визначається через постачання конкурентоспроможної продукції та послуг на міжнародні ринки; підвищення якості вітчизняної продукції; запровадження новітніх технологій і використання модернізованих видів техніки; досягнення позитивної величини платіжного балансу.

Ефективний розвиток експорту Черкаського регіону залежить від таких факторів впливу:

- забезпечення стійкого розвитку економічної системи регіону в структурі світогосподарських зв'язків;
- вплив макроекономічної і експортної політики держави на стан експортної бази регіону;
- аналіз зовнішньоекономічних зв'язків та можливостей експортного виробництва;

- визначення пріоритетів розвитку експортного комплексу території;
- виділення основних напрямків функціонування експортоорієнтованих виробництв на рівні регіону;
- оцінка рівня економічної безпеки регіону у процесі розвитку її зовнішньоекономічної діяльності.

Аналіз динаміки експортного потенціалу Черкаського регіону дає можливість виділити наступні основні особливості і напрямки реалізації експортної політики на світовому ринку:

- товарна структура експорту зумовлена структурою господарського комплексу регіону;
- структура експорту послуг і частка послуг регіону є досить низькою у загальному обсязі експорту регіону (2-6,2%), що не відповідає вимогам сучасної міжнародної торгівлі - 35-50% від загального обсягу експорту;
- рівень географічної концентрації експорту товарів і послуг виступає сприятливим фактором розвитку експортного потенціалу,

Визначення реальних пріоритетів в експортній діяльності регіону є базою для подальшого підвищення ефективності експортного потенціалу та удосконалення галузевої і географічної структур експорту.

Зовнішньоторговельна діяльність Черкаської області щорічно збільшується (Рис. 1.), розширюються ринки збуту продукції та послуг, що забезпечує стабільно позитивне зовнішньоторговельне сальдо [1].

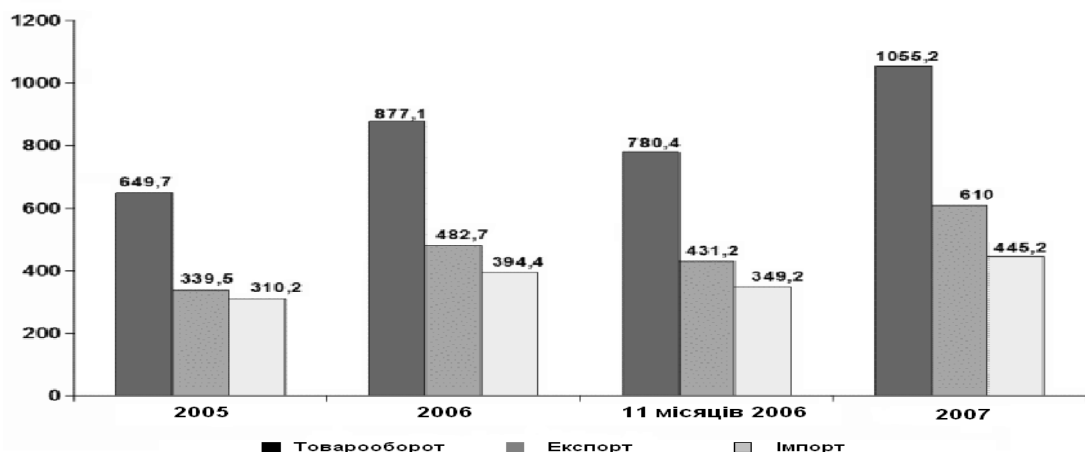

Рис.1. Зовнішньоекономічна діяльність Черкаського регіону у 2005-2007рр., млн.дол. США

Станом на 01.12.2007 зовнішньоторговельне сальдо області становить 165 млн. доларів США, що на 83 млн. доларів США більше, ніж рік тому[2,4].

Підприємства Черкащини підтримують зовнішньоторговельні зв'язки з партнерами 83 країн світу, в тому числі експорт здійснюється до 75 країн, імпорт - з 56.

Найбільша частка експорту підприємств Черкащини припадає на (Рис. 2.):

- Російську Федерацію - 17,7% (107,8 млн. доларів США), обсяг у порівнянні з 2006 р. збільшився в 1,9 рази;
- Китай – 11,9% (66,3 млн. доларів США), збільшення на 35,4%
- Бразилію – 7,9% (48 млн. доларів США), збільшення у 3,2 рази
- Індію – 7,5% (45,5 млн. доларів США), обсяги сталі
- Туреччину – 7,2% (43,8 млн. доларів США), збільшення на 47%
- США – 7,1% (43 млн. дол.), збільшення в 2,1 раза [6,7].

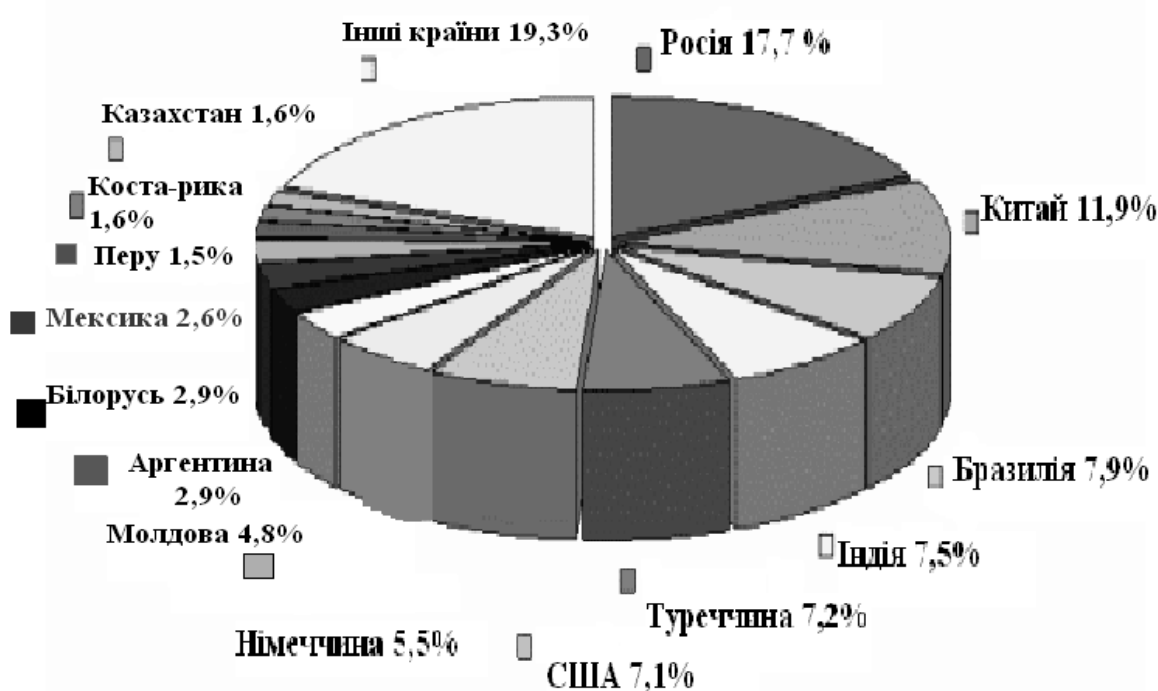

Рис. 2. Географічна структура експорту Черкаської області станом на 2007р.

Товарна структура експорту Черкаського регіону станом на 2007р. представлена такими групами:

- добрива - 43,5% від загальної кількості експортованої продукції, в порівнянні з 2006 збільшився в 1,6 рази;
- органічні хімічні сполуки – 11,5%, збільшення на 19,2%;
- транспортні засоби – 7,4%, збільшення в 2,9 рази ;
- механічне обладнання – 5%, збільшення на 50% ;
- деревина і вироби з деревини – 3,9%, збільшення в 1,5 рази ;
- текстиль та вироби з нього – 3,7%, величина стала [3].

В 2007 р., основними статтями експорту були добрива та штучні нитки. 74% добрив відправляється до Бразилії, Туреччини та В'єтнаму, а 60% ниток - до Туреччини, США та Італії. Широкий експортний ринок Черкаського регіону вимагає проведення маркетингових досліджень по пошуку нових сегментів ринку збуту продукції.

Обсяги експорту товарів Черкаської області за січень 2007р. становили 33,7 млн.дол. США і проти січня 2006р. відповідно збільшились на 23,2%.

Експорт продукції, яка виготовлена із давальницької сировини, станом на 01.01.08 р. становив 2,86 млн.дол., що складає 7,75% у загальному обсязі експорту.

Протягом січня-листопада 2007 року обсяг експорту товарів становив 610 млн. доларів США (зріс на 41% у порівнянні з відповідним періодом 2006 року), імпорту – 445,2 млн. доларів США (зріс на 27%), загальна величина товарообороту – 1 млрд. 55 млн. доларів США, що на 35% більше, ніж у відповідному періоді попереднього року[2,7].

Протягом 2007 році відбулись деякі структурні зміни в експортному потенціалі Черкаського регіону послуг у порівнянні з 2006 роком. Експорт послуг зріс на 1235,5 тис. дол. Значний приріст обсягу експорту зумовлений підвищенням попиту на послуги вивчення ринку та реклами: їх було надано на 846,8 тис. дол. Обсяг транспортних послуг зріс - на 15%., але доля їх

зменшилась з 28 до 14% [4,5,6]. Більш впевнено завойовують позиції на експортному ринку послуги готелів і ресторанів - зростання обсягів відмічено на 86 тис. дол. або в 2,3 рази. Збільшення відбулося і по науково-дослідних послугах - на 53 тис. дол. [7].

Станом на січень 2008 р. структура експорту Черкаського регіону мала наступний вигляд (Таб.1) [6,7]:

Таблиця 1

Географічна структура експорту товарів за січень 2008 рік

	Експорт		Сальдо
	вартість, тис.дол. США	січень 2008р. до січня 2007р., у %	
Всього	60580,89	179,90	27117,64
Країни СНД	16847,40	168,22	9489,00
Азербайджан	1314,90	559,93	1314,90
Білорусь	1455,32	104,57	926,31
Вірменія	176,53	668,03	176,53
Грузія	2201,71	749,78	2201,71
Казахстан	1683,52	524,46	1637,61
Киргизстан	46,39	25,65	46,39
Молдова	1114,01	60,06	1114,01
Російська Федерація	8831,91	156,15	2048,44
Таджикистан	13,24	–	13,24
Узбекистан	9,87	17,85	9,87
Інші країни світу	43733,49	184,85	17628,63
Європа	4739,25	94,24	–15600,69
Австрія	179,40	212,73	–163,85
Албанія	167,83	–	167,83
Бельгія	19,92	32,27	–59,12
Болгарія	270,13	106,07	–288,75
Боснія і Герцеговина	1,78	–	1,78
Греція	386,52	–	386,52
Данія	561,16	11598,68	538,89
Естонія	104,66	202,27	103,92
Ісландія	–	–	–46,55
Іспанія	169,11	211,26	139,54
Італія	20,24	13,48	–435,46
Латвія	15,44	50,06	–253,50
Литва	145,70	68,85	–117,59

Люксембург	–	–	–0,01
<i>продовження таблиці 1</i>			
Нідерланди	217,73	36,66	–1450,51
Німеччина	1364,57	101,45	–3184,46
Польща	118,39	31,94	–1460,58
Румунія	52,63	756,67	44,73
Словаччина	122,95	327,81	51,24
Словенія	–	–	–51,42
Сполучене Королівство	–	–	–2210,40
Угорщина	396,15	198,94	–1465,81
Фінляндія	–	–	–314,46
Франція	340,52	105,48	–3805,86
Хорватія	–	–	–75,32
Чеська Республіка	–	–	–384,65
Швейцарія	26,32	357,19	–66,46
Швеція	58,10	–	–1200,36
Азія	26985,38	222,59	23212,66
Афганістан	21,49	–	21,49
Гонконг	1291,14	–	1291,14
Ізраїль	40,24	7,42	10,99
Індія	–	–	–591,94
Індонезія	–	–	–35,17
Китай	7439,52	101,62	7159,79
Корея, Республіка	–	–	–190,83
Об'єднані Арабські Емірати	5,31	130,87	5,31
Сирійська Арабська Республіка	156,70	–	156,70
Тайвань, Провінція Китаю	–	–	–0,02
Таїланд	26,00	90,75	–39,88
Туреччина	18004,97	523,13	17982,88
Шрі-Ланка	–	–	–0,94
Японія	–	–	–2556,87
Африка	4543,31	–	4225,06
Замбія	–	–	–103,36
Зімбабве	–	–	–214,35
Мадагаскар	–	–	–0,55
Марокко	1950,49	–	1950,49
Нігерія	2574,98	–	2574,98
Туніс	17,85	–	17,85
Америка	7465,56	114,74	5791,61
Аргентина	–	–	–128,97
Бразилія	–	–	–104,71
Домініканська Республіка	–	–	–6,93
Канада	18,21	–	18,21
Мексика	–	–	–1,46
Сполучені Штати Америки	7447,34	178,10	6015,47

Поряд із зростанням експортного потенціалу, негативним в зовнішній торгівлі для Черкаської області є те, що більше 60% експорту забезпечують лише 5 підприємств області. Таке нерівномірне розподілення обсягів зовнішньої торгівлі між підприємствами регіону, що може спричинити залежність економіки від кон'юнктурних коливань на зовнішньому ринку.

Висновки. Отже, основними шляхами підвищення ефективності та покращення використання експортного потенціалу регіону є: визначення шляхів та запровадження системи заходів по підвищенню експортного потенціалу пріоритетних секторів регіональної економіки; створення системи сприяння експортуванню на рівні регіону; визначення галузевих та географічних пріоритетів експортування; реалізація заходів по підвищенню експортних можливостей тих галузей економіки регіону, які мають утворити основу конкурентоспроможного експортного потенціалу, а саме: машинобудування і металообробка, деревообробна промисловість, легка і харчова промисловість, промисловість будівельних матеріалів, хімічна промисловість, сільське господарство, а також сфера послуг.

Література

1. *Економічна енциклопедія: у 3-х томах. Т.1/Ред.кол.:С.В.Мочерній (під ред.) та ін.-К.:Видавничий центр «Академія».-581 с.*
2. *Крушніцька Г.Б. Експортний потенціал України та необхідність перебудови структури зовнішньої торгівлі // Наукові доповіді міжнародної науково-практичної конференції “Реструктуризація економіки та інвестицій і Україні”. Ч.1.- Чернівці, 1998.- С. 100 – 105 – 0,38 д.арк.*
3. *Ванковська М.А. Конкурентоспроможність України та проблеми експортного потенціалу //Науковий вісник Чернівецького університету. Зб. наук. пр. Економіка.- 2007.- С. 65-78*

4. *СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ за січень-червень 2007 року //Головне управління статистики у Черкаській області.-2007*
5. *Кравчук І.І. Економічні основи розвитку соціального капіталу аграрного сектора//Роль соціального капіталу та локальних ініціатив у забезпеченні сільського розвитку.-Житомир.-2007.-с.35-45*
6. *Україна-2006 //Головне управління статистики України.-2007*
7. www.ukrstat.com.ua